

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) предвижда създаване на нов раздел IIIa в дял втори, глава шестнадесета, който регулира осъществяването на административно сътрудничество чрез автоматичен обмен на финансова информация в областта на данъчното облагане с участващи юрисдикции, задълженията на предоставящите информация финансови институции за събирането ѝ, прилагането на процедурите за комплексна проверка и предоставянето на финансовата информация.

С проекта се въвеждат в националното законодателство разпоредбите на Директива 2014/107/ЕС на Съвета от 9 декември 2014 година за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане (Директива 2014/107/ЕС), както и разпоредбите на подписаното между правителството на Република България и правителството на Съединените американски щати (САЩ) на 5 декември 2014 г. в София Споразумение за подобряване спазването на данъчното законодателство в международен аспект и въвеждането в действие на FATCA, (Foreign Account Tax Compliance Act, т. нар FATCA), ратифицирано със закон (обн., ДВ, бр. 47 от 26.06.2015 г.).

Задължение за Република България е в срок до 31 декември 2015 г. да приведе националното си законодателство в съответствие с разпоредбите на Директива 2014/107/ЕС.

С проекта се транспонира директивата в националното законодателство като се регламентира особен вид административно сътрудничество между Република България, държавите членки на Европейския съюз, трети страни и Европейската комисия, чрез осъществяването на автоматичен обмен на финансова информация. Автоматичен обмен на финансова информация е системното предоставяне на участваща юрисдикция на финансова информация в областта на данъчното облагане, относно местни лица за данъчни цели на съответната участваща юрисдикция, без отправено искане, на предварително определени интервали от време. Автоматичният обмен на финансова информация като специфична форма на контрол се предприема с оглед на зачестилите през последните години все повече трансгранични случаи на данъчни измами и укриване на данъци както в рамките на Европейския съюз, така и в световен мащаб. Доходите, които не се декларират и не се облагат с данъци водят до значително намаляване на националните данъчни приходи. Автоматичният обмен на информация представлява важен инструмент за повишаване ефикасността и ефективността на събиране на данъци, който е включен като основен приоритет в Плана за действие за укрепване на борбата срещу данъчните измами и укриването на данъци, който Европейската комисия обяви в свое съобщение от 6 декември 2012 година.

Значението на автоматичния обмен на информация като средство за борба с трансграничните случаи на данъчни измами и укриване на данъци е признато и на международно равнище в рамките на форумите на Г-20 (Group of Twenty Finance Ministers and Central Bank Governors) и Г-8. Международно признатият акт в областта на данъчното облагане, който генерира най-силна политическа воля за предотвратяване на трансграничното укриване на данъци и отклонение от данъчно облагане е Закона за спазване на данъчното законодателство на Съединените американски щати при откриване на сметки в чужбина (Foreign Account Tax Compliance Act, FATCA). С цел неговото прилагане, на международно ниво между Съединените американски щати и няколко други държави, включително всички държави членки на ЕС, са сключени двустранни

споразумения за автоматичен обмен. Същевременно Г-20 е възложила на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) да се основава на споразуменията FATCA при разработване на Единния световен стандарт за автоматичен обмен на данъчна информация (Common Reporting Standard, Стандарт CRS). Стандартът CRS на ОИСР е приет и публикуван официално на 13 февруари 2014 г. Цялостният пакет за световния общ стандарт за автоматичен обмен на информация е одобрен от министрите на финансите и управителите на централните банки на страните от Г-20 през септември 2014 г. На 29 октомври 2014 г. петдесет и две държави са подписали Многостранното споразумение за автоматичен обмен на финансова информация (Многостранно CRS споразумение). Предстои присъединяването и на Република България към споразумението.

Съгласно проекта основните субекти, които са задължени да събират и предоставят на компетентния орган информация, подлежаща на автоматичен обмен, по трите международни акта - Директива 2014/107/ЕС, Споразумение FATCA и Стандарт CRS, са предоставящите информация финансови институции. Предмет на нормативната регулация, респективно на автоматичен обмен е информацията за сметки, за които се предоставя информация. Сметките, за които се предоставя информация, попадащи в обхвата на международните нормативни актове, са определени така, че да се ограничат възможностите за данъчно задължените лица да избягват предоставянето на информация чрез прехвърляне на активи към финансови институции или чрез инвестиране във финансови продукти, които попадат извън обхвата на регулация от Директива 2014/107/ЕС, Споразумение FATCA и Стандарт CRS.

Горепосочените международни актове (Директива 2014/107/ЕС, Споразумение FATCA и Стандарт CRS) засягат по приблизително идентичен начин дейността на голяма част от националния финансов сектор - банки, застрахователни дружества, инвестиционни посредници, колективни инвестиционни схеми, чрез легитимирането им като предоставящи финансови институции на информацията, подлежаща на автоматичен обмен. В това си качество финансовите институции трябва да предоставят на националния компетентен орган определената с директивата информация по отношение на всяка финансова сметка.

Организацията и реализирането на изискванията за автоматичният обмен във връзка с промененото европейско законодателство попада във функционалната компетентност на Националната агенция за приходите (НАП). Изпълнителният директор на НАП е компетентен орган по отношение на автоматичния обмен на информация с държавите членки на Европейския съюз и трети страни.

Събираната и автоматично обменяна информация се отнася за финансовите сметки и техните притежатели, поради което заинтересовани от точна и ясна регламентация на тази специфична материя, особено по отношение на извършване на процедурите по комплексна проверка на финансовите сметки, са клиентите на българските финансови институции, респективно данъчно задължените лица.

Влизането в сила на двата многостранни международни акта, както и привеждането на националното законодателство в съответствие с разпоредбите на Директива 2014/107/ЕС ще даде възможност на Република България активно да участва в превенцията и борбата с трансграничното укриване на данъци, отклонението от данъчно облагане и данъчните измами, като разходите за държавите и финансовите институции ще бъдат минимални. Република България ще може да участва в автоматичния обмен на финансова информация в световен мащаб като получава информация за финансови сметки, притежавани от български местни лица в държавите - страни по Многостранното споразумение за автоматичен обмен на финансова информация между компетентните органи, както и държавите членки на ЕС.

Предложените изменения и допълнения в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) са за създаване на нов раздел IIIa „Автоматичен обмен на финансова

информация в областта на данъчното облагане“ в дял втори, глава шестнадесета от кодекса.

В раздела са включени разпоредби, регламентиращи цялостната процедура за събиране на информацията от българските финансови институции и предоставянето ѝ на НАП, в качеството на компетентен орган и съответно препращането ѝ от страна на НАП към компетентния орган в съответната държава членка на ЕС и/или на съответния орган на държавата, страна по Многостранното споразумение за автоматичен обмен на финансова информация между компетентните органи.

Проектът предвижда промени в следните основни групи:

1) общи разпоредби – регламентират се обхватът на информацията, която следва да бъде обменяна; основните задължения на финансовите институции за предоставяне на информацията; задължения за изпълнителния директор на НАП да обменя информацията с участващите юрисдикции; срокове и начини за предоставяне на информацията.

2) процедури за комплексна проверка – регламентират се процедурите, които финансовите институции следва да извършат, за да идентифицират своите клиенти и да определят дали за тях трябва да се предоставя информация.

3) разпоредби за събиране на информацията – регламентирани са основните реквизити и елементи на информацията, която финансовите институции следва да събират, за да може да осъществят най-правилно процедурите за комплексна проверка.

4) разпоредби за поверителност на информацията и защита на личните данни – регламентират се процедурата за използване на информацията и защитата на лични данни на база изискванията и препоръките на ЕС, особено по отношение на автоматичния обмен на информация с трети страни, извън ЕС във връзка с принципите и правата, признати в Хартата на основните права на Европейския съюз, включително правото на защита на личните данни.

5) правила за ефективно прилагане – регламентират се специални правила, които да гарантират ефективно прилагане на всеки един от международните нормативни актове, в това число и забрана за предоставящите информация финансови институции да сключват сделки и/или да прилагат практики, целящи да заобиколят извършването на комплексна проверка и предоставянето на информация.

6) допълнителна разпоредба - в допълнителните разпоредби се създава нов § 1а, в който се съдържат 60 определения на основните понятия, използвани в законопроекта. Дефинициите са ключови и чрез тях се определя обхватът на закона, засегнатите финансови институции и лица, дефинира се понятието финансова сметка и различните видове финансови сметки.

7) административно-наказателни разпоредби – създава се нов член 278в, с който се предвиждат нови състави на административни нарушения, за които се носи административно-наказателна отговорност. Субекти на отговорността са предоставящите информация финансови институции, както и титулярите на сметки.

8) преходни и заключителни разпоредби - в преходните и заключителни разпоредби са предвидени промени в други нормативни актове: Закона за кредитните институции, Кодекса за застраховането и Закона за пазарите на финансови инструменти, за да може автоматичният обмен на информация да бъде осъществен по отношение разкриването на банкова, застрахователна и професионална тайна с цел автоматичният обмен на информация да бъде ефективно осъществяван.

По отношение на практическото прилагане на новия режим за автоматичен обмен на финансова информация в областта на данъчното облагане функциите по автоматичен обмен на информация ще се осъществяват от дирекция „Спогодби за избягване на двойното данъчно облагане“ при ЦУ на НАП и в тази връзка не са необходими допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост на процеса по осъществяване на автоматичен обмен на финансова информация в областта на данъчното облагане.

Предложеният проект няма да доведе до пряко и/или косвено въздействие върху държавния бюджет.

Проектът на Закон за изменение и допълнение на Данъчно-осигурителния процесуален кодекс въвежда в националното законодателство Директива 2014/107/ЕС на Съвета от 9 декември 2014 година за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане, поради което е изготвена таблица за съответствие с правото на Европейския съюз.